

MINISTARSTVO NEODGOVORNO NAMEĆE NOVI KURIKULUM POVIJESTI

Zajedničko priopćenje GOOD inicijative, *Documente* i Inicijative mladih za ljudska prava vezan za treću verziju kurikuluma povijesti, objavljenu u Narodnim novinama 18. ožujka 2019.

GOOD inicijativa, Documenta i Inicijativa mladih za ljudska prava upozoravaju kako je Ministarstvo znanosti i obrazovanja izigralo proceduru te školama i nastavnicima nametnulo novi prijedlog kurikuluma povijesti. Naime, Ministarstvo je novu verziju kurikuluma povijesti [objavilo u Narodnim novinama](#), čime je taj kurikulum automatski stupio na snagu bez da je ponovno prošao proceduru javnog savjetovanja, iako je stručna, ali i šira javnost u posljednjih nekoliko mjeseci pokazala veliko zanimanje za ovu temu. Dodatno, nova radna skupina koja je sastavljena kako bi preradila [spornu prethodnu](#) i izradila ovu verziju kurikuluma povijesti imenovana je na netransparentan način.

U ovom kurikulumu, izmjene u odnosu na prethodni prijedlog su minimalne i uglavnom kozmetičke. Dijelovi koji su najviše kritizirani tijekom javnog savjetovanja su doslovno samo uklonjeni ili je ponegdje zamijenjena riječ ili dvije. Kurikulum je nedovoljno razrađen, u tolikoj mjeri da su teme i ishodi gotovo isti za osnovne škole i gimnazije, iako bi učenici koji su u osnovnim školama trebali naučiti temelje, trebali bi u gimnazijama imati napredniji i izazovniji kurikulum.

Iako objektivniji i manje nacionalistički usmjeren od prethodnog, ovaj kurikulum ponovo izbjegava suočiti se s kontroverznim temama, posebno onima iz povijesti 20. stoljeća, nazivajući režime, zločine i počinitelje uljepšanim i nepreciznim imenima, time ih relativizirajući. Tako zločini u NDH, kao niti oni počinjeni u Hrvatskoj 1990-ih, u ovom kurikulumu nisu spomenuti, što odaje dojam da su namjerno izostavljeni.

Ovakva nastava povijesti nije povezana ni s građanskim odgojem i obrazovanjem jer su brojne teme koje bi se trebale vezati na njega izostavljene ili su svrstane među izborne teme, koje će se zbog pretrpanosti sadržaja teško stići obraditi. Naime, kurikulum povijesti je ponovno prenatrpan sadržajem, sve teme su strogo propisane te se ne ostavlja nikakvu slobodu nastavnicima da oblikuju nastavu u skladu s očekivanim odgojno-obrazovnim postignućima i potrebama učenika, kao ni učenicima da istražujući razvijaju svoje kompetencije. I dalje su primorani na „protrčavanje“ kroz gradivo i na učenje gomile podataka, umjesto da takva nastava povijesti postane dio povijesti. Kurikulum povijesti koji zaobilazi određenje prema povijesnim događajima, ne doprinosi razvoju demokratskih kompetencija, ostavlja prostor za relativizaciju i revizionizam i ne potiče multiperspektivnost.

Ovaj kurikulum, iako ponešto popravljen u odnosu na prijedlog koji je početkom godine upućen na javno savjetovanje, ne predstavlja najavljivanu reformu, niti donosi promjenu u načinu poučavanja povijesti. Jednostavno rečeno, njegovim uvođenjem stanje ostaje isto kao i dosad. Postavlja se pitanje jesmo li uzalud potrošili dvije godine na izradu novih kurikuluma s ciljem reforme školstva, pa unutar toga i nastave povijesti, da bi se vratili na staro? Jesu li ovom Ministarstvu učenici pokusni kunići, kojima se kurikulum može mijenjati kako kome odgovara bez razmišljanja o posljedicama?*

OBRAZLOŽENJE

Nova radna skupina izabrana je s ciljem da u dva tjedna doradi prethodni prijedlog kurikuluma povijesti, nakon što je isti prošao postupak javnog savjetovanja. Nakon tog kratkog roka, dokument je 18. ožujka 2019. godine objavljen u Narodnim novinama, te je odmah stupio na snagu. GOOD inicijativa, Documenta i Inicijativa mladih za ljudska prava smatraju da je i ovaj novi dorađeni prijedlog kurikuluma trebao biti upućen na javno savjetovanje te da je ovaj kurikulum zapravo nametnut.

Lošim za učenike smatramo i navedena razdoblja početka primjene ovog kurikuluma. Za 5. razrede osnovnih škola i 1. razrede gimnazija ovaj će se dokument početi primjenjivati već s početkom sljedeće školske godine. No, za učenike 6. i 7. razreda osnovnih škola 2. i 3. razreda gimnazija, ovaj kurikulum počinje s provedbom od školske godine 2020./2021., a 8. razredima osnovnih škola i 4. razredu gimnazija ovaj kurikulum započet će s provedbom u školskoj godini 2021./2022. Za učenike koji će s provedbom započeti sljedeće školske godine to ima smisla. No, postavlja se pitanje po kojem kurikulumu će učenici 7. razreda i učenici 3. razreda gimnazije raditi do početka provedbe ovog kurikuluma? Po prvom kurikulumu na kojem je od 2016. do 2018. radila radna skupina pod vodstvom Snježane Koren ili nekom drugom? Kako će se učenici koji su dvije godine radili po tom kurikulumu, koji je posve drugačiji od ovog najnovijeg, jednostavno prebaciti na njega? Hoće li to štetiti njihovom znanju i sveukupnom uspjehu?

Najnoviji kurikulum se u početnom i završnom dijelu gotovo uopće ne razlikuje od prijedloga kojeg je trebalo doraditi. Ostaje dojam da su u njemu promijenjeni samo oni dijelovi koji su bili kritizirani tijekom javnog savjetovanja. I to ne promijenjeni na način da su zaista ispravljani, izmijenjeni, nego na način da ih se doslovno izbrisalo iz teksta ili

---

* Za dodatne informacije, slobodno kontaktirajte Tenu Banjeglav (tena.banjeglav@documenta.hr), ili na telefonski broj 01/641-3588.

jednu riječ zamijenilo nekom drugom. Te izmjene su zapravo kozmetičke, vrlo male. Također, ta dva dijela čine se kao različit dokument u usporedbi s glavnim dijelom ovog kurikuluma, dijelom koji propisuje teme, sadržaje i ishode. U prvih nekoliko poglavlja kao i u nekoliko završnih, ističu se kritičko mišljenje, razvoj povijesnog mišljenja i stavova, razvoj povijesnih vještina, projektni rad, sloboda učitelja, i slični pojmovi koje bi se modernom nastavom povijesti zaista trebale razvijati. No, teme i ishodi, propisani na ovaj način, ne potiču ništa od toga te se u njima ne vidi da doprinose ni jednoj od spomenutih vještina i kompetencija.

S obzirom da je jedan od najčešće spominjanih komentara i kritika na prethodni prijedlog kurikulumu bio prenatrpanost sadržajem i prevelik broj tema, ovaj dorađeni kurikulum navodi da za svaki razred, osim 4. razreda općih gimnazija, ima 16 obveznih i najmanje 2 izborne teme. Gledano tako, 18 tema po razredu se čini prihvatljivijim od 38 tema, koliko ih je bilo propisano u prethodnom prijedlogu. No, već sami pogled na teme, kako su raspisane kasnije u središnjem dijelu otkriva da ta brojka nije istinita. Naime, naslovi tema su navedeni u natuknicama i njih zaista ima 16 po svakom razredu. Ali, unutar tih natuknica se često nalazi i po pet-šest podnaslova, dakle zasebnih tema. I mnoge od njih nije moguće obraditi u jednom satu. Na primjer, ovo je naslov jedne od tema u 8. razredu osnovnih škola: „Versajski poredak i novonastalo stanje u Europi i svijetu. Hrvatska i Hrvati u prvoj jugoslavenskoj državi. Sukob federalizma i unitarizma. Režimska nasilja nad Hrvatima”. Svakom od ovih zasebnih podnaslova mogao bi se posvetiti barem jedan školski sat, često čak i više od toga.

Gledajući teme na taj način, u 8. razredima učenici imaju 35 obveznih tema i barem 2 izborne što nas zbrojeno dovodi do broja 37, što je gotovo identično broju tema iz prethodnog prijedloga. Dakle, ovaj kurikulum ne smanjuje broj stvarnih tema koje u nastavi moraju biti obrađene, samo ih maskira u natuknice, kako bi se njihov broj činio manji. Također, za nastavu u 4. razredima općih gimnazija, koje imaju satnicu od 96 sati godišnje, dakle 26 sati više od ostalih, dodane su samo 2 obvezne teme. To ponovno pokazuje nepromišljenost i brzinu u kojoj su nastajala oba kurikulumu.

Također, teme i ishodi su gotovo potpuno iste za osnovne škole i gimnazije, što nikako ne bi trebao biti slučaj. Učenici srednjih škola, koji su u osnovnim školama već naučili temelje, trebali bi u gimnazijama imati napredniji i izazovniji kurikulum. Ovako samo ponavljaju iste sadržaje koje su već trebali usvojiti te od toga i nemaju velike koristi.

Iako je ovaj kurikulum u tematskom dijelu objektivniji od prethodnog, manje nacionalistički obojen te time i bolji, svejedno su vidljive pogreške, nesigurnosti i izbjegavanje određenih termina i tema. Tako jedna od razrada ishoda ponovo smješta Holokaust u poraće “analizira holokaust i druga stradanja i zločine protiv čovječnosti na prostoru Hrvatske, Europe i svijeta tijekom Drugoga svjetskog rata i poraća”, u naslove teme za osmi razred totalitarni sustavi

nazivaju se društvenim razvojem, Holokaust i ostali zločini počinjeni od strane NDH, ne nazivaju se tim imenom i vežu se jasno uz počinitelje, nego se skrivaju pod nazivom “politika terora nad građanima”. Iako se ranije spominju i Holokaust i zločini protiv čovječnosti na hrvatskom, europskom i svjetskom prostoru, iz toga nije jasno tko je te zločine zaista i počinio.

Nadalje, 8 tema u 8. razredu osnovnih škola (uključujući i podnaslove) tiče se Domovinskog rata. Ta brojka je još i veća u gimnazijama, posebno u 4. razredima općih gimnazija, gdje su obje dodane teme vezane upravo za Domovinski rat. Smatramo da ta brojka nije u skladu sa zastupljenošću ostalih tema unutar istih razreda.

Iako je dobro što ovaj kurikulum donosi mogućnost učenicima da se bave zavičajnom poviješću, koja je na mnogo mjesta uključena u izborne teme, smatramo da je ta mogućnost ponovo samo teoretska, zbog pretrpanosti gradiva.

Također, većina tema koje bi se mogle povezati s građanskim odgojem i ljudskim pravima, kao na primjer prava žena, prava radnika, ropstvo, kolonizacija i dekolonizacija, demokracija, i dr. potpuno su izostavljene iz sadržaja za osnovne škole, a tek nekoliko ih se nalazi među izbornim temama. U gimnazijama je situacija malo bolja, iako su to i tamo uglavnom izborne teme.

Iako je ovaj kurikulum svojim sadržajima, temama i ishodima ponešto bolji, jasniji i objektivniji od prethodnog prijedloga, sveukupni dojam je da je i dalje prenatrpan sadržajima koji su vrlo strogo propisani i da ne ostavlja prostora ni učenicima ni nastavnicima za ikakvu slobodu. Prema tome, smatramo da ovaj kurikulum nije nikakva promjena u odnosu na HNOS iz 2006. godine, kao i u odnosu na stanje koje imamo danas. Zbog toga, ovaj kurikulum ne možemo smatrati reformom nastave povijesti, nego nazadovanjem ili barem statusom quo.